

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΑ 102. Θεωρία της αρχαιολογικής
επιστήμης: Κύρια ρεύματα και σχολές.
Ενότητα 3: Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία.

Γιώργος Βαβουρανάκης
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Περιεχόμενα ενότητας

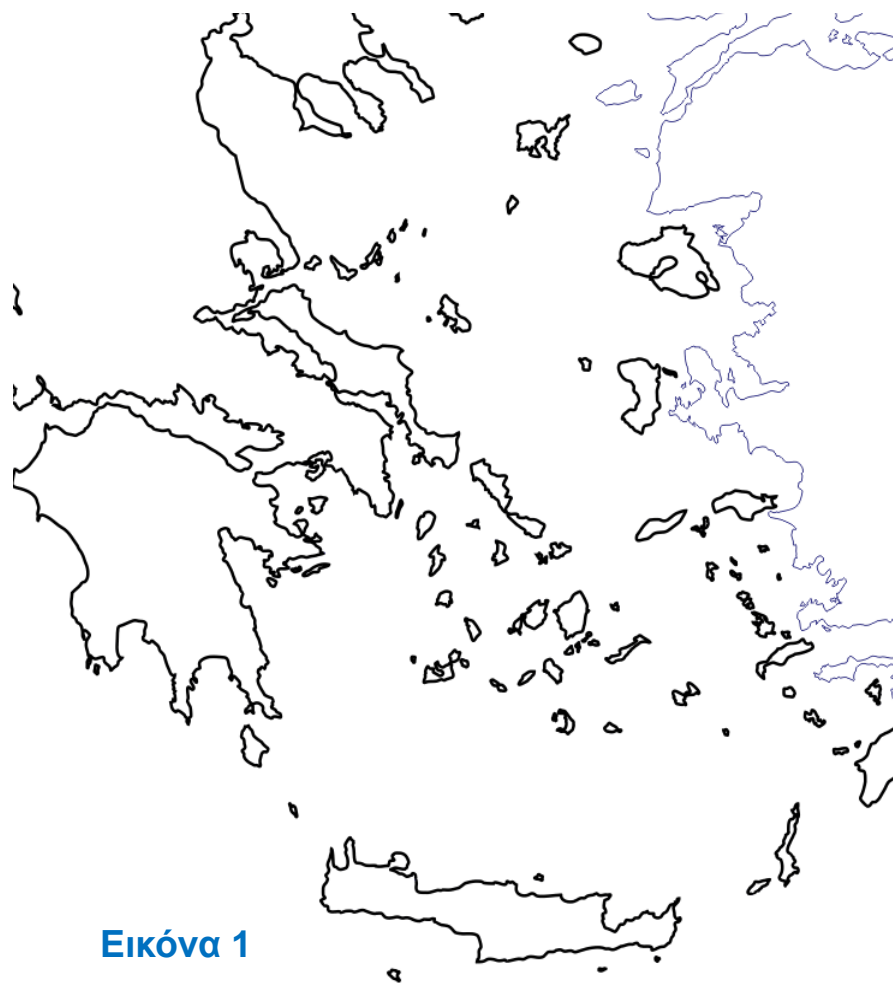
- Ιδεολογία και σκέψη.
- Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία.
- Φύλο και Ταυτότητα.

Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία.

Μεταδιαδικαστική αρχαιολογία

- Δεν είναι σχολή αλλά σύνολο κριτικών και ερμηνευτικών προσεγγίσεων
- Τέλη 1970 – αρχές 1980
- Δομισμός και Μαρξισμός
- Ian Hodder
- Η αμφισημία των σχημάτων κατανομής του υλικού
- Προσομοιώσεις μοντέλων στον υπολογιστή έδειξαν παρόμοιες καμπύλες για διαφορετικά μοντέλα
- Το παράδειγμα του οψιανού
- Εθνογραφική έρευνα

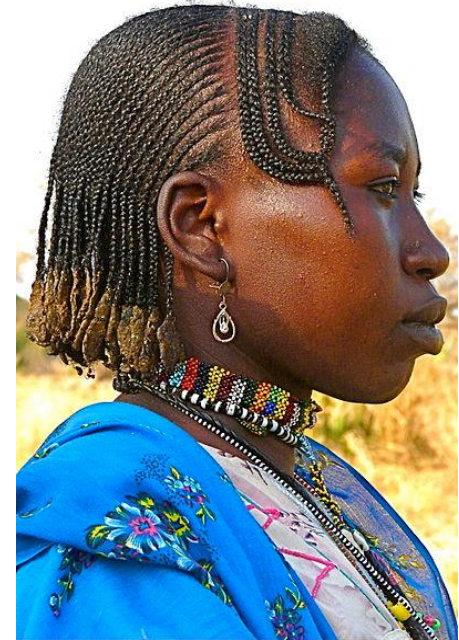

Εικόνα 1

Η εθνογραφική έρευνα του I. Hodder

- Νούμπα, Α. Αφρική
- Απόρριψη της Ενδιάμεσης θεωρίας ως ουδέτερης
- Υπογράμμιση σημασίας νοοτροπιών και συμβολισμού
- Υποβάθμιση προσαρμογής στο περιβάλλον
- Ενεργός χειρισμός του υλικού πολιτισμού από τους ανθρώπους

Εικόνα 2

Σχολή Καίμπριτζ

Σχολή Αννάπολης

(Μετα) δομισμός

(Νέο) Μαρξισμός

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Απόρριψη θετικισμού και διαχωρισμού θεωρίας και δεδομένων

- Η επιστήμη δεν είναι η μοναδική μορφή γνώσης
- Η επιστήμη δεν είναι ουδέτερη
- Τα δεδομένα δεν υφίστανται ανεξάρτητα
- Τα δεδομένα είναι συνυφασμένα με τη θεωρία
- Η θεωρία είναι συνυφασμένη με το σύγχρονο γίνεσθαι
- Τα δεδομένα είναι κοινωνικά συγκροτημένα
- Δεν μπορούμε να επαληθεύουμε υποθέσεις

Νέφος
ΔΕΔΟΜΕΝΑ
Θεωρίας

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Η ερμηνεία είναι “ερμηνευτική” και όχι επεξηγηματική

- Hermeneutics: Κλάδος της φιλοσοφίας. Κύρια έννοια η κατανόηση. Προέρχεται από τη μεσαιωνική ερμηνεία της Αγίας Γραφής, αλλά έχει αποκτήσει άλλο νόημα στη σύγχρονη φιλοσοφία.
- Ερμηνεία = απόδοση νοήματος στο σήμερα σε σχέση με τα πιθανά νοήματα στο παρελθόν
- Η ερμηνεία ξεκινά “εκεί που τελειώνει το ανασκαφικό σκαλιδάκι” (interpretation begins at the trowel's edge”
- Η σημασία της συνεχούς επανερμηνείας στην ανασκαφική διαδικασία

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Απόρριψη αντίθεσης υλικού και ιδεατού

- Το παράδειγμα του τοπίου
- Προσαρμογή
- Νοηματοδότηση
- Ακραίος υλισμός
- Ακραίος ιδεαλισμός
- Το τοπίο ως μέρος του κοινωνικού γίνεσθαι
- Πρακτική δράση

Περιοχή Παλαικάστρου,
ανατολική Κρήτη

Εικόνα 3

Εικόνα 4

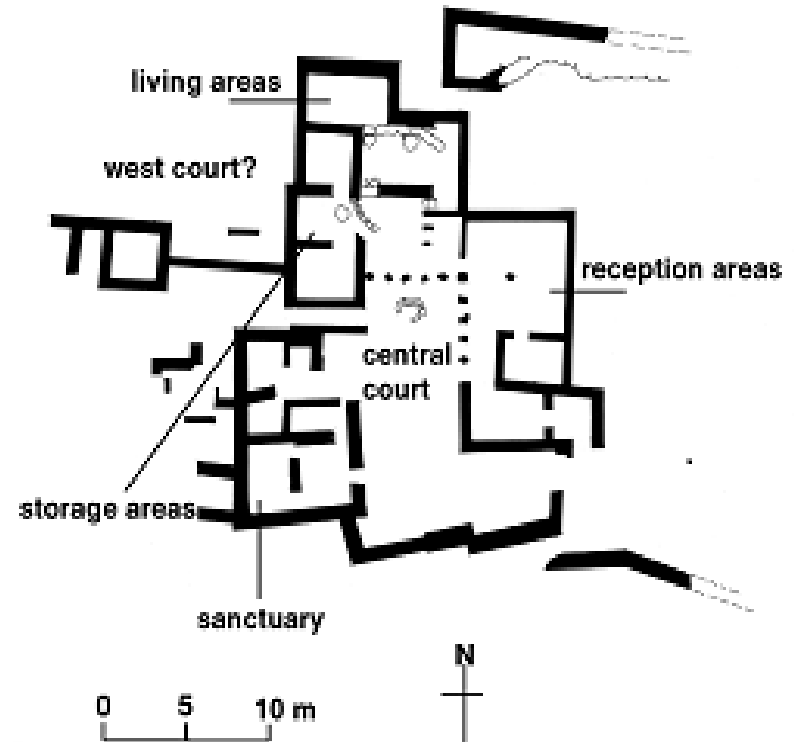

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Οφείλουμε να ερευνήσουμε τις αξίες και ιδέες του παρελθόντος

- Πρόταση κυρίως του I.Hodder
- Επιρροή του R.G. Collingwood
- Ιστορικός ιδεαλισμός
- Ο ιστορικός ξανασκέφτεται τις ιδέες και αξίες που προσδιόρισαν τη δράση στο παρελθόν
- Π.χ. Οι επαύλεις στην Κρήτη ως τάση αφομοίωσης του κνωσιακού ανακτορικού μοντέλου
- I. Hodder: Συναίσθηση μέσω πλαισίου (context)
- Β' γενιά μεταδιαδικαστικών: Κριτική

Εικόνα 5

ΥΜ Ι έπαυλη Μακρυγιαλού

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Η σημασία του ατόμου

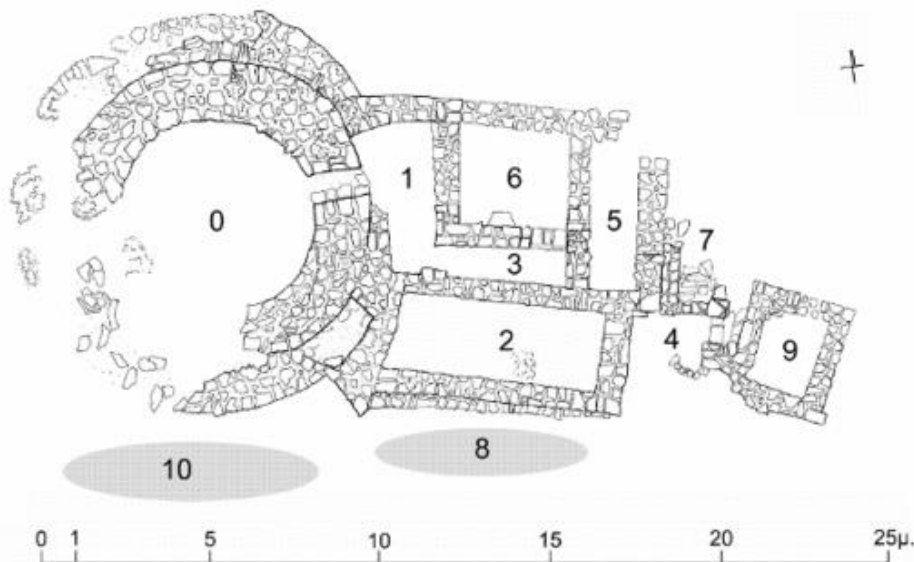
- Νοηματοδοτημένη δράση (agency)
- Δομοποίηση
- Habitus
- Κανόνας και εξαίρεση
- Το παράδειγμα της ΠΜ ΙΙΙ – ΜΜ Ι

Εικόνα 7

Εικόνα 8

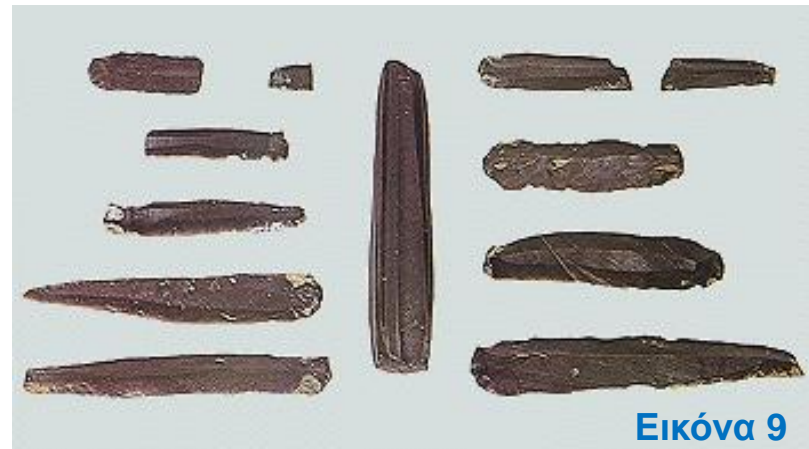
Εικόνα 6

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

Ο υλικός πολιτισμός μοιάζει με κείμενο

- Το κείμενο είναι πολύσημο
- Οι σημασίες είναι χειραγωγήσιμες
- Η χειραγωγήση είναι συχνά υπόρρητη και υποσυνείδητη
- Π.χ., κανόνες συμπεριφοράς
- Οι σημασίες δεν μπορούν να περιορισθούν σε ένα ενιαίο εξηγητικό μοντέλο
- Δεν υπάρχει τελική ή μοναδικά ορθή ερμηνεία
- Οι σημασίες του “κειμένου” είναι ανεξάρτητες από το “συγγραφέα”
- Από το σημαινόμενο στο σημαίνον
- Η σημασία της παραγωγής κειμένου/ πολιτισμού

Εικόνα 9

Σπεδός, λεπίδες οψιανού

Μόχλος, απόθεση οψιανού

Εικόνα 10

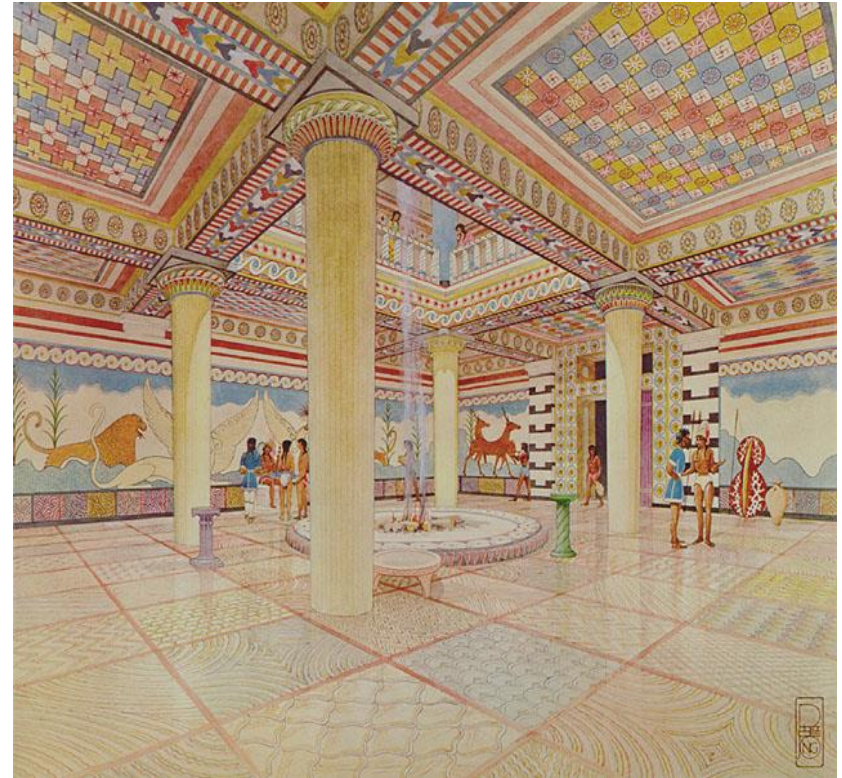

Οι κυριότερες μεταδιαδικαστικές θέσεις

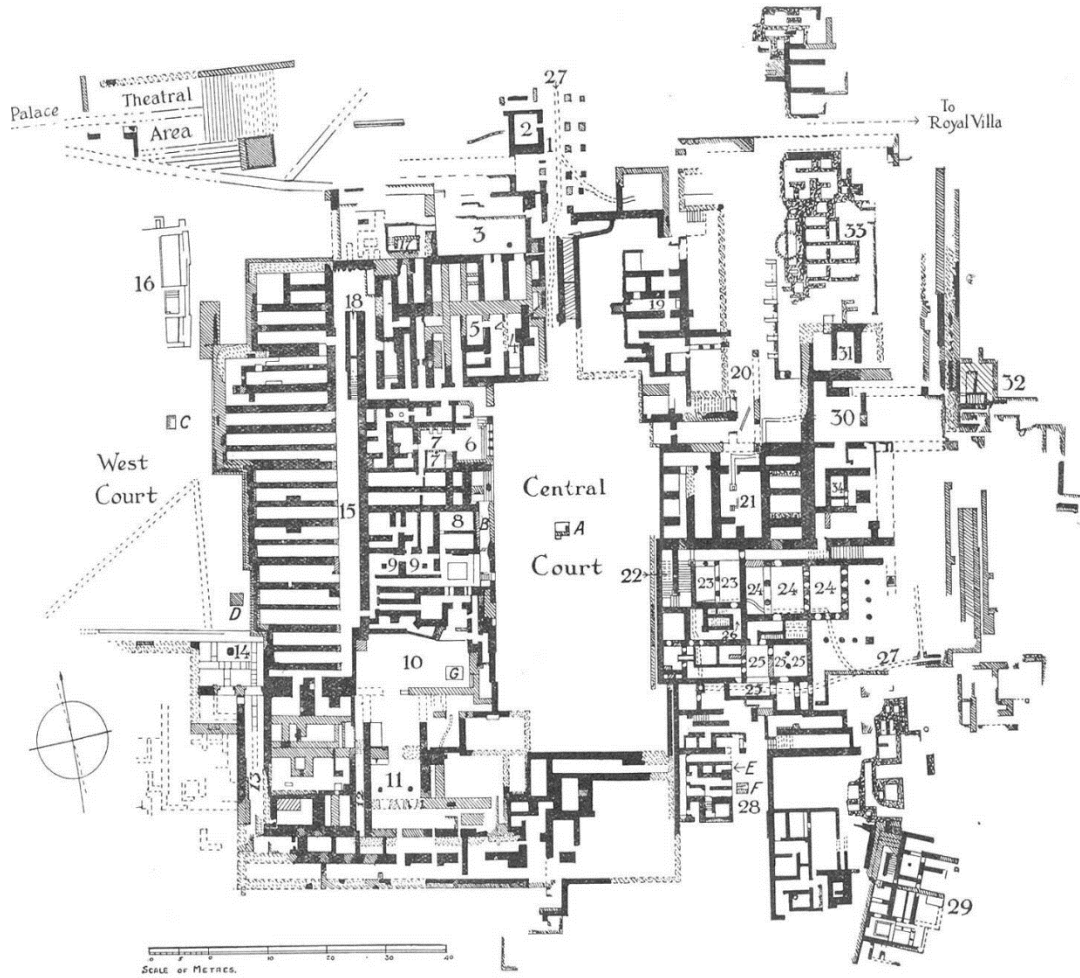
Οι ερμηνείες μας είναι πάντοτε πολιτικού χαρακτήρα

- Ο μύθος της ουδέτερης επιστήμης
- Η σημασία του κοινωνικού περιγυρου
- Η σημασία της αυτοκριτικής
- Η σημασία της ειλικρίνειας
- Το παράδειγμα της ομηριστικής έρευνας στις δεκαετίες 1930-1950

Εικόνα 14

Το παράδειγμα του μινωικού συστήματος αιθουσών

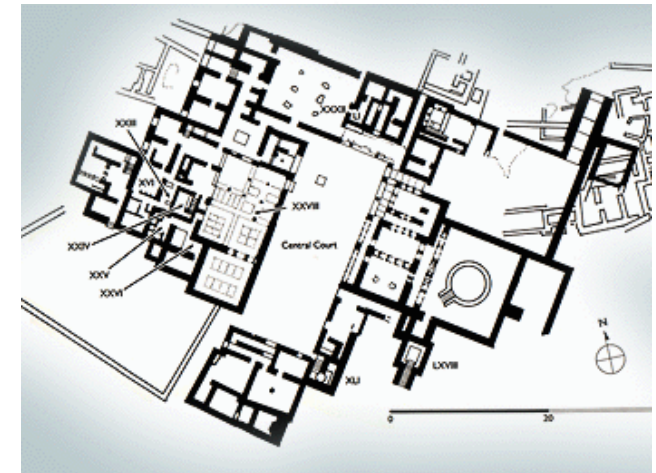

Κνωσός

Εικόνα 15

Εικόνα 16
Νότια Οικία

Ζάκρος

Εικόνα 17

Τα υλικά δομής

Εικόνα 18
Κνωσός

Εικόνα 20
Φαιστός

Εικόνα 19
Μάλια

Εικόνα 21
Ζάκρος

Εναλλακτικοί κώδικες ερμηνείας των ανακτορικών κτηρίων

Αρχιτεκτονικές μορφές
(σύστημα αιθουσών)

Όραση

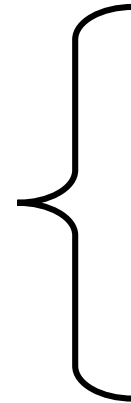
Συνειδητή πρόσληψη
και λειτουργία

Υλικά δομής

Εμπειρία

Υποσυνείδητη πρακτική

Τα προβλήματα της αναλογίας με το κείμενο

- Το πρόβλημα της γραμματικής και της σύνταξης
- Η υλική υπόσταση του αντικειμένου
- Η σχέση σημαίνοντος – σημαινομένου
- Από το νόημα και τη σημασία στην εμπειρία και την κατανόηση
- Η σημασία της «υλικότητας»
- Μπορούμε να διαχωρίσουμε αντικείμενο από σημασία;
- Ποιά είναι η σημασία της δράσης (agency);

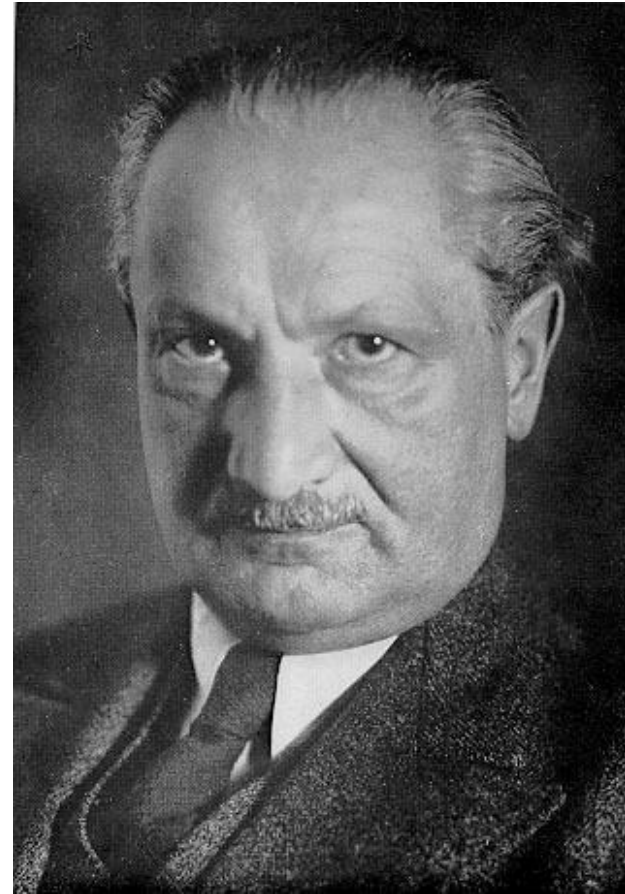
Εικόνα 22

Ο Πορφύριος Δίκαιος κατά την ανακάλυψη του «κερασφόρου θεού», Έγκωμη, Κύπρος

Η φαινομενολογική προσέγγιση

- Τι είναι φαινομενολογία;
- Τα φαινόμενα
- Οι αισθήσεις
- Ανθρώπινη κίνηση
- Ερριμενότητα
- Προχειρότητα
- Περιγραφή
- Ερμηνευτική
- Husserl, Heidegger, Merleau-Ponty, Sartre

Εικόνα 23

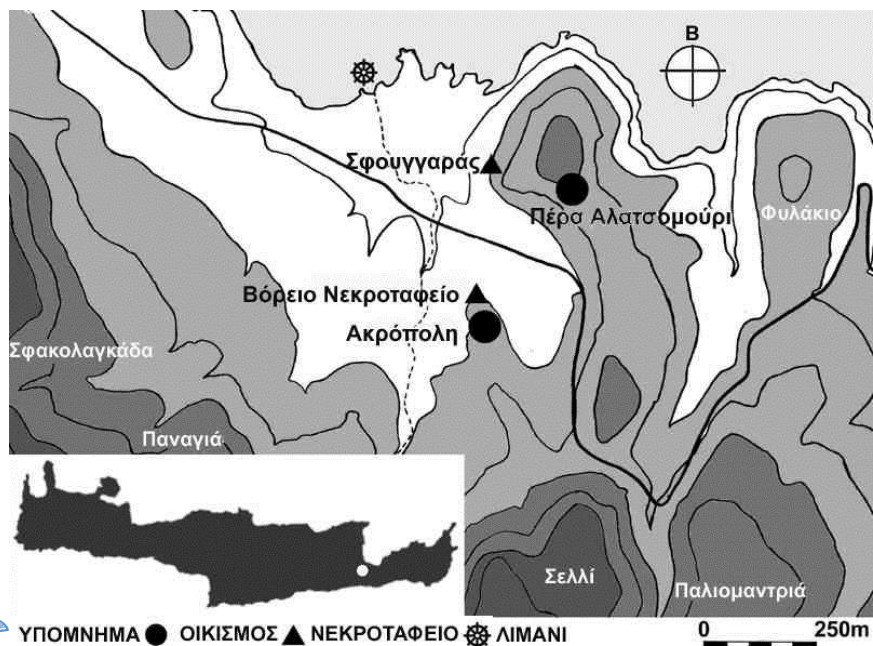
Martin Heidegger (1889-1976)

Φαινομενολογία τοπίου

- Κίνηση στο τοπίο
- Οπτική επαφή
- Εμπειρία

Εικόνα 24

Εικόνα 25

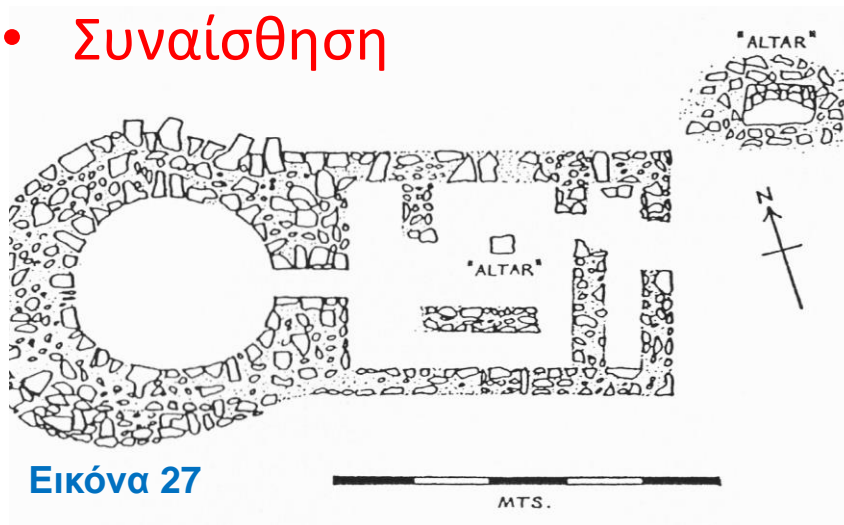

Εικόνα 26

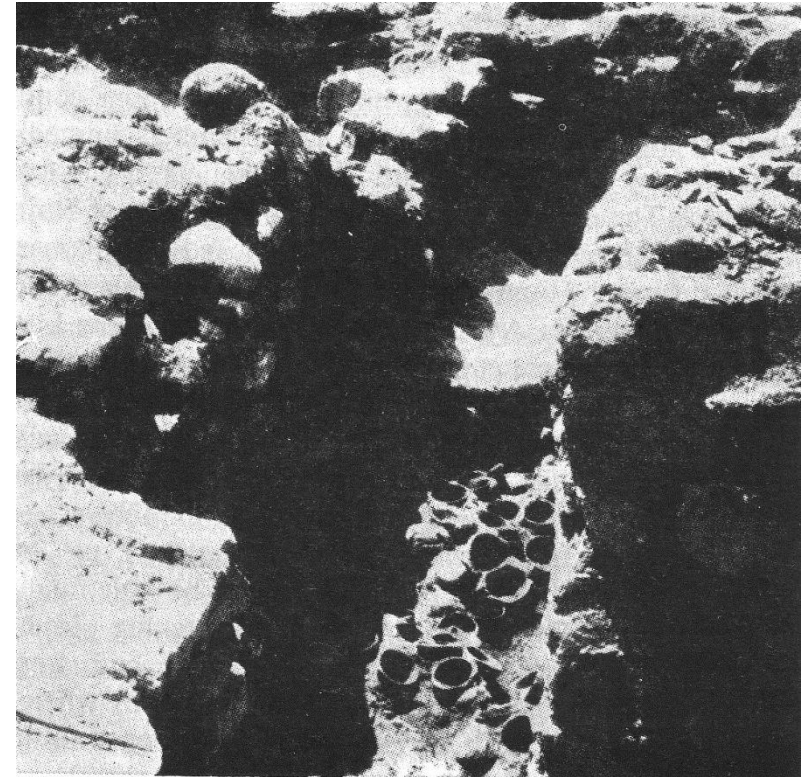

Χαρακτηριστικά φαινομενολογίας

- Έμφαση στο σώμα
- Απόρριψη διχοτόμησης ύλης-πνεύματος
- Στροφή στην άμεση εμπειρία και παρατήρηση
- **Συναίσθηση**

Εικόνα 27

Εικόνα 28

Γ. Χαμηλάκης,
«τρώγοντας τους προγόνους»

Από τη σημειολογία στη σημειωτική

- Συνεχισμός: τα πάντα συνεχή ως συνδυασμός του Τυχισμού (θεωρία της συγκυρίας) και του Πραγματισμού (οι πρακτικές συνέπειες)
- Πρωτότητα: αισθήσεις που δεν αναλύονται
- Δευτερότητα: αισθήσεις που γίνονται αντιληπτές βάσει γνώσης
- Τριτότητα: συσχετισμός Πρωτότητας και Δευτερότητας με κανόνες
- Το σημείο διαμεσολαβεί ανάμεσα σε αντικείμενο και τον εαυτό του έτσι ώστε να ελκύσει ένα άλλο σημείο

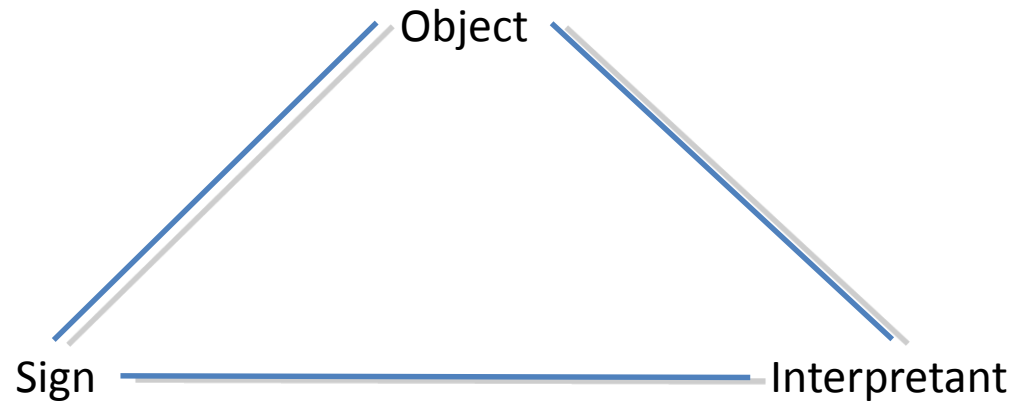
Εικόνα 29

Charles Peirce

Η τριαδική συγκρότηση του σημείου κατά Peirce

	Sign-Sign	Sign-Object	Sign-Interpretant
Firstness	Qualisign	Icon	Rhema
Secondness	Sinsign	Index	Dicent
Thirdness	Legisign	Symbol	Argument

Από τη νέα στη μεταδιαδικαστική αρχαιολογία

Εικόνα 30

- Εξήγηση και ερμηνευτική
- Επαλήθευση και α-λήθεια
- Ουδετερότητα και πολιτική πράξη
- Αξιολόγηση εναλλακτικών μεθόδων
- Πνεύμα και ύλη
- Συναίσθηση και εμπειρία
- Άμεση ερμηνεία και δομές
- Η «κοκκινοσκουφίτσα» και τα ειδώλια

Εικόνα 31

Η θεωρία της αρχαιολογίας σήμερα

- Η προσπάθεια συμβιβασμού
- Από τα «χαρακώματα» στο δίκτυο απόψεων
- Το υλικό ως «δίκτυ ασφαλείας»
- Οι εναλλακτικές ερμηνείες
- Η παραμετροποίηση της σκέψης
- Η σημασία του σύγχρονου γίνεσθαι
- Η αποσπασματικότητα και η γενίκευση
- Κοινές θεματικές και ενδιαφέροντα

Τέλος Παρουσίασης

Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Γιώργος Βαβουρανάκης. «ΙΑ 102. Θεωρία της αρχαιολογικής επιστήμης: Κύρια ρεύματα και σχολές. Ενότητα 3: Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία. Παρουσίαση 7: Η μεταδιαδικαστική αρχαιολογία.». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH12/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

1. Map of Greece, © Daniel Dalet, http://d-maps.com/pays.php?num_pay=196&lang=en

2. "Nuba woman Kau" by Rita Willaert from Belgium - The people of the Nuba mountains. Licensed under CC BY-SA 2.0 via Wikimedia Commons - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nuba_woman_Kau.jpg#/media/File:Nuba_woman_Kau.jpg

3. Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνική δομή στην ανατολική Κρήτη, κατά την Εποχή του Χαλκού, Γιώργος Βαβουρανάκης, Παλαίικαστρο: Στο κέντρο η περιοχή του Ρουσσολάκκου και στο βάθος η κορυφή του Πετσοφά, <http://www.aegeussociety.org/gr/index.php/excavations-and-research/vavouranakis-topography-in-east-crete/>

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

4. Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνική δομή στην ανατολική Κρήτη, κατά την Εποχή του Χαλκού, Γιώργος Βαβουρανάκης, Θέα της περιοχής του Παλαικάστρου από το ιερό κορυφής Πετσοφά. Άποψη από Νότια,

<http://www.aegeussociety.org/gr/index.php/excavations-and-research/vavouranakis-topography-in-east-crete/>

5. Ε. Μαντζουράνη, Γ. Βαβουρανάκης

6. <http://apesokari.jimdo.com/tholos-tomb-b-%CE%BF-%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%89%CF%84%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CE%B2/room-1/>

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

7. <http://apesokari.jimdo.com/tholos-tomb-b-%CE%BF-%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%89%CF%84%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CE%B2/room-1/>

8. <http://apesokari.jimdo.com/tholos-tomb-b-%CE%BF-%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CF%89%CF%84%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CE%B2/room-1/>

9. Νάξος, νεκροταφείο Σπεδού (τάφος 11). Λεπίδες οψιανού. Πρωτοκυκλαδική II περίοδος, Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο 6204.9, 6204.7, προθ. 55. ΥΠΠΟ/ΤΑΠ, Παπαθανασόπουλος, Γ., Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Νεολιθικά-Κυκλαδικά, Εκδοτικός οίκος "Μέλισσα", Αθήνα 1981, σ. 121, εικ. 47, © ΥΠΠΟ, <http://www.fhw.gr/chronos/02/islands/gr/technology/tools/index.html>

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

10. Soles, J. & Davaras, C. 1992. Excavations at Nochlos 1989, *Hesperia* 61, pl 91b

11. Jeffrey S. Soles, *The Prepalatial Cemeteries at Mochlos and Gournia and the House Tombs of Bronze Age Crete*, Princeton, 1992

12. Seager, Richard B., *Explorations in the Island of Mochlos*, Boston [u.a.], 1912

13. Soles, J. & Davaras, C. 1992. Excavations at Nochlos 1989, *Hesperia* 61, pl 91b

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

14. UNSPECIFIED - CIRCA 1900: P. De Jong, Reconstruction of the throne room in Palace of Nestore in Pila. Watercolour. Mycenaean civilization,
http://www.aeria.phil.uni-erlangen.de/ausstellung_html/lectures_html/pylos/pylos01.html

15. Plan of the Palace of Knossos, Plan accompanying “The sea kings of Crete” by the Rev. James Baikie, F.R.A.S. (A. and C. Black, London)
<http://www.mlahanas.de/Greeks/Cities/PlanOfThePalaceOfKnossos.html>

16. Preziosi Donald, Minoan Architectural Design: Formation and Signification (Approaches to Semiotics), Berlin, 1983

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

17. Ζάκρος. Κάτοψη του ανακτόρου και της πόλης, Myers, J.W., Myers, E.E. και Cadogan, G. (εκδ.), *The Aerial Atlas of Ancient Crete*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California 1992, σ. 294, εικ. 44.3, © University of California Pres, Επεξεργασία: ΙΜΕ,

<http://www.fhw.gr/chronos/02/crete/gr/habitanace/index5e.html>

18. Κνωσός, Η Αίθουσα με των Διπλών Πελέκεων,

<http://www.hellinon.net/NeesSelides/Kriti/Knosos.htm> (image:

<http://www.uk.digiserve.com/mentor/minoan/knossos14b.jpg>)

19. [http://theudericus.free.fr/Crete/Palais Minoens 2.htm](http://theudericus.free.fr/Crete/Palais_Minoens_2.htm) (image:

[http://theudericus.free.fr/Crete/Malia Dallage.jpg](http://theudericus.free.fr/Crete/Malia_Dallage.jpg))

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

20. Φαιστός, Το "Μέγαρο της Βασίλισσας",

<http://www.hellinon.net/NeesSelides/Phaistos.htm> (image:

<http://www.uk.digiserve.com/mentor/minoan/phaistos11b.jpg>)

21. The ruins of the palace of Zakros

<http://www.islands.com/snapshot-greek-islands?image=4>

22. Archaeologist Porfyrios Dikaios with the statuette of the Horned God in situ. Cyprus Museum, http://www.famagusta.org.cy/default_print.asp?id=368

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

23. "Martin Heidegger" by Source. Licensed under Fair use via Wikipedia - http://en.wikipedia.org/wiki/File:Martin_Heidegger.jpg#/media/File:Martin_Heidegger.jpg

24. Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνική δομή στην ανατολική Κρήτη, κατά την Εποχή του Χαλκού, Γιώργος Βαβουρανάκης, Χάρτης των Γουρνιών, <http://www.aegeussociety.org/gr/index.php/excavations-and-research/vavouranakis-topography-in-east-crete/>

25. Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνική δομή στην ανατολική Κρήτη, κατά την Εποχή του Χαλκού, Γιώργος Βαβουρανάκης, Τάφος III, Βόρειο Νεκροταφείο Γουρνιών. Αναπαράσταση με μία είσοδο, <http://www.aegeussociety.org/gr/index.php/excavations-and-research/vavouranakis-topography-in-east-crete/>

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

26. Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνική δομή στην ανατολική Κρήτη, κατά την Εποχή του Χαλκού, Γιώργος Βαβουρανάκης, Τάφος III, Βόρειο Νεκροταφείο Γουρνιών. «Οργανική» αναπαράσταση με τέσσερις εισόδους και βαθμιδωτή στέγη, <http://www.aegeussociety.org/gr/index.php/excavations-and-research/vavouranakis-topography-in-east-crete/>

27. Keith Branigan, Dancing with death: life and death in southern Crete, c. 3000-2000 BC, Amsterdam, 1993

28. Keith Branigan, Dancing with death: life and death in southern Crete, c. 3000-2000 BC, Amsterdam, 1993

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών:

29. "Charles Sanders Peirce" by Unknown -

<http://www.britannica.com/EBchecked/media/35130/Charles-Sanders-Peirce-1891> credits it as "public domain". Licensed under Public Domain via Wikimedia Commons -

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charles_Sanders_Peirce.jpg#/media/File:Charles_Sanders_Peirce.jpg

30. <http://www.we-love-crete.com/ancient-history-of-crete.html>

31. "Little Red Riding Hood - Project Gutenberg etext 19993" by From Childhood's Favorites and Fairy Stories, by Various[1] Project Gutenberg etext 19993. Licensed under Public Domain via Wikimedia Commons -

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Little_Red_Riding_Hood_-_Project_Gutenberg_etext_19993.jpg#/media/File:Little_Red_Riding_Hood_-_Project_Gutenberg_etext_19993.jpg

